

Sygn. akt III AUa 2464/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Ireneusz Lejczak spr.

Sędziowie: SSA Stanisława Kubica

SSA Barbara Staśkiewicz

Protokolant: Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 2016 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku **M. O.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.**

przy udziale zainteresowanego **A. O.**

o ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji M. O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 listopada 2015 r. sygn. akt VII U 213/15

I. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 22 grudnia 2014 r. w ten sposób, że stwierdza, iż wnioskodawczyni M. O. nie podlegała ubezpieczeniom społecznym jako pracownik (...) A. O. w okresie od 7 lipca 2014 r. do 9 października 2014 r., a dalej idącą apelację oddala,

II. koszty postępowania za obie instancje wzajemnie znosi.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22.12.2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. stwierdził, że M. O. jako pracownik u płatnika składek (...) A. O. i nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 07.07.2014 r. W ocenie organu rentowego czynność, polegająca na podpisaniu przez strony w dniu 07.07.2014 r. umowy o pracę jest nieważna, ponieważ powodem jej zawarcia nie było nawiązanie stosunku pracy dla celów określonych w Kodeksie pracy, ale wyłącznie spowodowanie powstania tytułu do ubezpieczenia chorobowego i uzyskanie świadczeń wypłacanych przez ZUS. Od powyższej decyzji odwołanie wniosła M. O., domagając się jej zmiany i ustalenia, że jako pracownik u płatnika składek (...) A. O. i od dnia 07.07.2014 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 13.11.2015 r. oddalił odwołanie wnioskodawczym i zasądził od

niej na rzecz organu rentowego 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Orzeczenie to poprzedził Sąd następującymi ustaleniami: Płatnik składek (...) A. O., prowadzi działalność gospodarczą w zakresie budownictwa od 1990r. Firma na stałe zatrudnia od 10 do 15 pracowników. M. O., magister ekonomii, lat 31, stanu wolnego, mieszkała razem z ojcem, była na jego utrzymaniu. Nigdzie nie pracowała i nie miała jakiegokolwiek tytułu ubezpieczenia społecznego. Nieformalnie pomagała ojcu w prowadzeniu firmy. Na dzień 07.07.2014 r. nie była zarejestrowana w Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna. Nie podlegała jakimkolwiek ubezpieczeniu społecznemu i zdrowotnemu. Wnioskodawczym w dniu 12.07.2014 r. [sobota] sporządziła podanie o pracę w charakterze pracownika biurowego. Zainteresowany podanie przyjął. Umowa o pracę na czas nieokreślony jest z dnia 07.07.2014 r. [poniedziałek]. Wnioskodawczym miała pracować na stanowisku pracownika biurowego na % etatu z wynagrodzeniem 420 zł brutto. Podaniem z dnia 12.07.2014r. [sobota] ubezpieczona wnioskowała o udzielenia jej urlopu wypoczynkowego w okresie 14-15.07.2014 r. Przy czym Sąd Okręgowy zauważył, że zainteresowany A. O. zeznał, że wnioskodawczym dopiero podczas swojego pobytu nad morzem [12-13.07.2014 r.] telefonicznie poprosiła o urlop na poniedziałek i taką zgodę otrzymała. M. O. w dniu 14.07.2014r. [poniedziałek] uległa wypadkowi - zwłknięcie stawu łokciowego - w związku z czym przebywała na zwolnieniu lekarskim od dnia 14.07.2014 r. do 09.10.2014 r. Po okresie zwolnienia lekarskiego wróciła do pracy i w okresie jesiennym - odbierała od świadka S. O. (brata zainteresowanego) z budowy listy obecności, dokumentację, rachunki, które miała następnie posegregować i wpisywać do komputera. Świadek S. O. [brat zainteresowanego] jest oficjalnie zatrudniony u płatnika na stanowisku kierownika robót od sierpnia-września 2014r. Do tego czasu pracował bez podpisanej umowy o pracę. Zgłoszenia wnioskodawczym do ubezpieczenia społecznego jako pracownika dokonano w dniu 14.07.2014 r. (w dniu wypadku). Wnioskodawczym badanie lekarskie przeszła dopiero 24.04.2015 r. Świadek K. T. (1) zajmuje się rozliczaniem finansowym, podatkowym, dokumentacyjnym firmy, w tym sprawami pracowniczymi, kadrowymi, ZUS od grudnia 2013 r. na umowę zlecenie, a od stycznia 2015 r. na umowę o pracę. Pracował w miejscu zamieszkania oraz siedziby firmy. Nigdy nie pracował na rzecz zainteresowanego we własnym domu. Wnioskodawczym nie dostarczała mu żadnych dokumentów do domu. W oparciu o te ustalenia uznał Sąd Okręgowy, że pomiędzy wnioskodawczynią a zainteresowanym doszło do zawarcia pozornej - w rozumieniu art. 83 § 1 Kodeksu cywilnego umowy o pracę.

Wnioskodawczym dostarczyła bardzo znikome dowody na potwierdzenie faktu podjęcia przez nią pracy przed dniem wypadku. Sprowadzały się one praktycznie do podania o pracę, umowy o pracę oraz wniosku o urlop. Dokumenty te, biorąc pod uwagę daty ich wystawienia są niespójne. Niespójność dat podania o urlop [12.07.2014r.], umowy o pracę [07.07.2014 r.] oraz podania o urlop [12.07.2014 r.], a następnie faktu zgłoszenia do ubezpieczeń w dniu 14.07.2014 r., przy ustawowej możliwości dokonania terminowego zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych najdalej w terminie 7 dni po podjęciu pracy sugerują, że w pośpiechu wnioskodawczym oraz jej ojciec- zainteresowany, próbowali dokonać fikcyjnego zatrudnienia dla potrzeb ubezpieczeniowych. Także zeznania przesłuchanych świadków: S. O. - brata pracodawcy oraz K. T. (1) księgowego, który sporządzał dokumentację były niespójne z wersją przedstawianą przez wnioskodawczynię i zainteresowanego. Podobnie jak zeznania wnioskodawczy ni i zainteresowanego w kwestii sposobu i daty przedłużenia wnioskodawczym urlopu wypoczynkowego. Zdaniem Sądu

M. O. i jej ojciec A. O. zdecydowali się pozorować zawarcie w dniu 7.07.2014r. zawarcie umowy o pracę ponieważ wnioskodawczym, nie podlegając ubezpieczeniu zdrowotnemu, uległa w dniu 14.07.2014r. wypadkowi i potrzebowała pomocy medycznej. Aby nie płacić za te usługi, fikcyjnie została zatrudniona w firmie ojca od 07.07.2014 r. z datą wsteczną dopuszczalną przez przepisy do zgłoszenia do ubezpieczeń o 7 dni. Przed dniem 07.07.2014r. nie pracowała w myśl przepisu art. 22 kodeksu pracy. Nie ma jakichkolwiek dowodów na podjęcie przez nią pracy w okresie od 07.07.2014 r. do 14. 07.2014 r. i trwało to do czasu zakończenia zwolnienia lekarskiego. Istniejące dokumenty oraz zeznania świadka S. O. potwierdzają, że taką pracę wykonywała, ale dopiero po powrocie ze zwolnienie lekarskiego tj. po 09.10.2014r., co zdaniem Sądu miałoby na celu obejście przepisów o których mowa w art. 58 kodeksu cywilnego, a na które powoływał się organ rentowy. Wobec powyższego uznał sąd I instancji za zasadną decyzję organu rentowego wyłączając ją z ubezpieczeń społecznych od dnia 7.07.2014 r. i odwołanie od tej decyzji oddalił.

Wyrok ten zaskarżyła w całości apelacją wnioskodawczyni zarzucając mu naruszenie art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 328 § 1 pkt 2 kpc i zaniechanie wszechstronnego rozważenia materiału, które doprowadziło do przyjęcia, że umowa o

pracę z 7.07.2014 r. nie rodzi skutków w zakresie ubezpieczeń społecznych i wnioskodawczym tym ubezpieczeniem nie podlega, a ponadto naruszeniem przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 6 kc w zw. z art. 22 kp i uznanie, że ubezpieczona nie wykazała pracy na rzecz zainteresowanego;
- błędną wykładnię art. 83 kc polegającą na uznaniu, że wnioskodawczym nie spełniała wszystkich przesłanek do uznania jej pracownikiem, co w konsekwencji doprowadziło do niezastosowania niniejszego przepisu, w sytuacji, gdy zostały spełnione wszelkie warunki przewidziane do zawarcia umowy o pracę, a praca była i jest kontynuowana. W uzasadnieniu apelacji podniosła m.in., że sąd I instancji podkreślając braki w formalnej poprawności dokumentów dotyczących zawarcia umowy o pracę i zgłoszenia wnioskodawczym do ubezpieczeń społecznych nie zauważył, że odpowiedzialnym za sprawy pracownicze był świadek K. T. (1) - który był autorem podpisywanych przez wnioskodawczynię dokumentów. Także niespójność jego zeznań z zeznaniami wnioskodawczym i zainteresowanego mogła wynikać z faktu odpowiedzialności K. T. (1) za prawidłowość zgłoszenia pracownika do ubezpieczeń społecznych.

Podkreśliła dalej apelująca to, iż całkowicie pominął Sąd w swej ocenie materiału dowodowego fakt, że wnioskodawczym po powrocie z zasiłku chorobowego pracowała i nadal pracuje u zainteresowanego. W oparciu o tak uzasadnione zarzuty wniosła apelująca o zmianę zaskarżonego wyroku i zmianę zaskarżonej decyzji poprzez orzeczenie, że wnioskodawczym podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 7.07.2014r. i zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego albo o uchylenie wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Okoliczności zawarcia spornej umowy o pracę z 7.07.2014 r., motywy jakimi kierowały się strony tej umowy oraz skuteczność prawną zawarcia tej umowy zostały przez Sąd Okręgowy ocenione prawidłowo i przy zastosowaniu właściwej normy prawnej, zawartej w art. 83 § 1 kc. Ocenę tę w pełni aprobował sąd II instancji. Zarzuty apelacji dotyczące niewłaściwych wniosków wyprowadzonych przez sąd I instancji z niespójności dokumentów dotyczących zatrudnienia wnioskodawczym i rozbieżności zeznań świadków były chybione. W szczególności zwracają uwagę dokumenty datowane na 12.07.2014 r.: podanie o pracę, oświadczenie o braku zarejestrowania w Urzędzie Pracy i wnioski o urlop. W żaden sposób apelująca, ani zainteresowany nie wyjaśnili sensu napisania przez pracownika podania o pracę w pięć dni po zawarciu umowy o pracę na piśmie. Podobnie z zeznań zainteresowanego wynikało, że wnioskodawczym w dniu 12.07.2014 r. była już nad morzem i telefonicznie prosiła o przedłużenie jej urlopu wypoczynkowego. Zeznania te nie wyjaśniały zatem w jaki sposób wnioskodawczym sporządziła i złożyła pracodawcy dokumenty datowane na 12.07.2014 r. będąc wówczas na urlopie w miejscu znacznie oddalonym od miejsca pracy. Nie można było zgodzić się też z apelującą że niespójność tych dokumentów wynika wyłącznie z błędów odpowiedzialnego za to pracownika K. T. (1) ponieważ tak podanie o pracę jak i oświadczenie z 12.07.2014r. wnioskodawczym napisała własnoręcznie. W tym ostatnim zresztą dokumencie wskazała miejsce swojego zamieszkania inne niż pracodawcy (swojego ojca), co pozostawało w sprzeczności z jej zeznaniami dotyczącymi przyczyn zatrudnienia u ojca. Słusznie wskazał również Sąd Okręgowy, że strony umowy o pracę nie wyjaśniły racjonalnie przyczyn udzielenia wnioskodawczym urlopu wypoczynkowego już w dniu 12.07.2014r., to jest niemal natychmiast po zawarciu umowy o pracę. Całokształt tych okoliczności pozwolił dojść sądowi I instancji do trafnego wniosku, że czynnikiem sprawczym decydującym o sporządzeniu przez wnioskodawczynię i zainteresowanego umowy o pracę z 7.07.2014r. był wypadek z 14.07.2014r. i skorzystanie przez wnioskodawczynię z pomocy publicznej służby zdrowia w okolicznościach braku u niej ubezpieczenia zdrowotnego. Podjęte po dacie wypadku czynności zmierzały wyłącznie do stworzenia pozoru, wcześniejszego niż wypadek, zawarcia umowy o pracę. Po dniu wypadku wnioskodawczym nie mogła świadczyć pracy albowiem była niezdolna do pracy do dnia 9.10.2014r. Przed wypadkiem natomiast nie miała zamiaru jej świadczyć w ramach pracowniczego zatrudnienia, ani też nie wykazała dowodów na wykonywanie wówczas pracy - co prawidłowo ustalił Sąd Okręgowy. Wobec powyższego niewątpliwie wnioskodawczym od 7.07.2014r. do 9.10.2014r. nie pozostawała w stosunku pracy. Natomiast należało odmiennie potraktować okres po dniu 9.10.2014r. Tak bowiem organ rentowy jak i sąd I instancji w swych orzeczeniach poprzestali na

stwierdzeniu, że wnioskodawczym z zainteresowanym zawarli w dniu 7.07.2014r. nieważną umowę o pracę. Pominęli jednak kwestię, że zebrany materiał dowodowy jednoznacznie wskazywał na wykonywanie przez wnioskodawczynię obowiązków pracowniczych po powrocie jej ze zwolnienia lekarskiego, tj. od 10.10.2014r. Na ten fakt wskazywały wprost ustalenia Sądu Okręgowego, który w pisemnym uzasadnieniu wyroku kilkakrotnie dawał wyraz swemu przekonaniu, że wnioskodawczym wykonywała czynności określone w umowie o pracę dopiero od jesieni 2014r. Była to prawidłowa ocena materiału dowodowego, gdyż w tym zakresie zgodne były zeznania świadków i stron postępowania oraz dokumenty przedstawione w toku postępowania (k: 39) oraz przedłożone organowi rentowemu (kk: 13-17 akt ubezpieczeniowych). Faktyczne wykonywanie przez wnioskodawczynię pracy na rzecz pracodawcy dopiero po powrocie jej ze zwolnienia lekarskiego należało ocenić jako okoliczność wskazująca na faktyczną wolę stron (wnioskodawczym i zainteresowanego) zmierzająca do nawiązania stosunku pracy. Należało mieć przy tym na uwadze że ocena czy z pracownikiem została zawarta umowa o pracę w sposób konkludentny (dopuszczenie do pracy) zależy od zachowania elementów konstrukcyjnych stosunku pracy, w tym w szczególności cechy podporządkowania pracownika w procesie świadczenia pracy. Jak już zostało wyżej wskazane Sąd Okręgowy jednoznacznie w swych ustaleniach przyjął, że nie było dowodów na świadczenie przez wnioskodawczynię pracy przed 14.07.2014r., w sytuacji istnienia dowodów na świadczenia pracy, ale dopiero po powrocie ze zwolnienie lekarskiego tj. po 09.10.2014r. Organ rentowy, ani też sąd I instancji nie przedstawili stanowisk wykluczających uznanie, że świadczenie tej pracy było - zgodnie z wolą stron umowy - w ramach pracowniczego zatrudnienia wnioskodawczym. Nie sposób też przypuszczać, że zawarcie datowanej na 7.07.2014r. pozornej umowy o pracę w celu wyłączenia dysumulowania braku stosunku pracy w dniu 14.07.2014r. (w dniu wypadku), miało pozbawiać strony możliwości skutecznego zawarcia umowy o pracę w przyszłości. Uznając więc, iż dowody na świadczenie pracy od 10.10.2014r. wskazywały na skuteczne, per facta concludentia, pracownicze zatrudnienie wnioskodawczym od tej daty uznał sąd II instancji za błędną decyzję organu rentowego w zakresie wyłączającym wnioskodawczynię z ubezpieczeń społecznych z tytułu stosunku pracy po dniu 9.10.2014r. Tym samym zaskarżony wyrok oddalający w całości odwołanie od tej decyzji należało zmienić (art. 386 § 1 kpc) i orzec jak w punkcie I sentencji wyroku Sądu Apelacyjnego. Natomiast apelację w zakresie kwestionującym zaskarżony wyrok w części dotyczącej okresu ubezpieczeń od 7.07.2014r. do 9.10.2014r. należało, jako bezpodstawną, oddalić (art. 385 kpc).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kpc, ze względu na tylko częściowe uwzględnienie żądania zawartego w odwołaniu.

SSA B. Staśkiewicz SSA I. Lejczak SSA S. Kubica

R.S.